

**Välikysymys
HALLITUKSEN ENNÄTYKSELLISESTÄ
VELKAANTUMISESTA**

Eduskunnalle

Kokoomus ja muut hallituspuolueet nousivat valtaan lupaamalla lopettaa Suomen velaksi elämisen. Pääministeri Orpo myös kokosi hallituksensa talouden kuntoon laittamisen ympärille.

Asiat ovat kuitenkin menneet huonompaan päin. Hallituksen kahden vuoden vallassaolon jälkeen Suomi on yhä vakavammissa velka-, työttömyys- ja talousongelmissa.

Hallitusohjelman mukaan tavoitteena on julkisen talouden rahoitusaseman koheneminen niin, että julkisen talouden alijäämä on korkeintaan yhden prosentin suhteessa bruttokansantuotteeseen vaalikauden aikana eli vuoteen 2027 mennessä.

Valtiovarainministeriön viimeisimmän ennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä on 3,3 prosenttia vielä vuonna 2027. Hallituksen tavoitteen ja ennusteen ero on noin seitsemän miljardia euroa.

Hallitusohjelman mukaan julkisen talouden velkasuhde vakautetaan ja sen jälkeen käännetään ylivaalikautisessa tarkastelussa pysyvästi alenevalle uralle.

Hallituksen esitellessä syksyllä 2023 ensimmäisen julkisen talouden suunnitelmansa vuosille 2024-2027 arviona oli, että velka suhteessa bruttokansantuotteeseen nousee 81,6 prosenttiin vuoteen 2027 mennessä.

Tänä keväänä hallituksen antamassa julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2026-2029 velkasuhde on kuitenkin nousemassa 86,7 prosenttiin vaalikauden loppuun mennessä. Tämä on merkittävästi yli vaalikauden alussa hallituksen itsensä arvioiman tason. Velan taso suhteessa bruttokansantuotteeseen nousi vuonna 2024 jo 82,1 prosenttiin ylittäen näin sen tason, jolla sen piti olla vaalikauden päätteeksi.

Hallituksen esittelemän uuden julkisen talouden suunnitelman mukaan velka suhteessa bruttokansantuotteeseen jatkaa ylivaalikautisessa tarkastelussa nousuaan. Vuonna 2029 velkasuhde on jo lähes 90 prosenttia.

Viimeisten kahden vuoden aikana Suomi on vajonnut pitkittyneeseen taantumaan ja syvenevään työttömyyteen. Hallitusohjelman mukaan tavoitteena on toteuttaa uudistuksia työllisyyden nostamiseksi vähintään 100 000 työllisellä. Työllisyyden kasvulla tavoitellaan julkisen talouden vahvistumista yli kahdella miljardilla eurolla.

100 000 uuden työllisen sijaan työllisten määrä on tuntuvasti laskenut. Tilastokeskuksen kausi- ja satunnaisvaihtelusta tasoitetulla trendillä mitaten työllisiä oli kesäkuussa 2023 hallituskauden alkaessa 2 637 000. Maaliskuussa 2025 vastaava luku oli 2 588 000 työllistä. Työllisten määrä on hallituskauden aikana supistunut tähän mennessä 49 000 työllisellä. Työttömien määrä on puolestaan kasvanut Tilastokeskuksen trendillä mitaten samassa ajassa 60 000 henkilöllä.

KEHA-keskuksen mukaan työttömiä työnhakijoita on viimeisimmän työllisyyskatsauksen mukaan 320 400. Huolestuttavaa on nuorten ja pitkäaikaistyöttömyyden paheneminen. Suomea koettelee yritysten konkurssiaalto ja monilla työpaikoilla käydään muutosneuvotteluja. Kaikkinensa tällä eduskuntavaalikaudella on kahden vuoden aikana huhtikuusta 2023 maaliskuuhun 2025 mennessä laitettu Tilastokeskuksen mukaan vireille jo noin 7000 konkurssia.

Kerta toisensa jälkeen hallitus väittää kasvun olevan ihan kulman takana, kerta toisensa jälkeen seuraa pettymys, ja kerta toisensa jälkeen hallituksen toimet ovat myöhässä tai huonosti ajoitettuja. Asuntorakentamisen romahdukseen puututtiin aivan liian myöhään. Vuonna 2024 kuluttajien ja yritysten heikkenevää luottamusta horjutettiin kesken vuotta tehdyllä yleisen arvonlisäverokannan kiristyksellä. Liialliset alijäämät eivät hätäratkaisulla korjaantuneet, vaan talouden sakkaaminen paheni entisestään

Hallituksen puoliväli- ja kehysriihi ei tuonut käännettä parempaan. Velkaantuminen kiihtyy. Talouden kasvu ja työpaikat ovat toiveiden varassa. Vero- ja muilla päätöksillä suositaan suurimpia yrityksiä, vaikka työpaikat tulevat ennen muuta pieniin ja keskisuuriin yrityksiin.

Tämän vuoden tammikuussa hallitus kiristi keskituloisen suomalaisen verotuksen kovimmaksi kymmeneen vuoteen. Tavallisten ihmisten ahdinko jatkuu edelleen. Nyt päätetyistä veronalennuksista hyötyvät eniten suurituloiset. Keskituloisten tuloveronalennusten vaikutus hupenee vähennysoikeuksien poistamiseen sekä kasvaneesta työttömyydestä johtuvaan tarpeeseen korottaa työttömyysvakuutusmaksua sekä aiemmin ostovoimaa syöneisiin kulutusverojen korotuksiin.

Kestämätöntä ja täysin vastuutonta on, että hallituksen ja lähinnä Kokoomuksen omia eturyhmiä suosivat veronalennukset tehdään velaksi. Valtiovarainministeriö taustamuistioista käy ilmi, että riihipaketti lisää velkaantumista, vaikka erittäin optimistiset kasvuvaikutukset todella toteutuisivatkin.

Silti sosiaali- ja terveyspalveluista ja muista ihmisten lähi- ja peruspalveluista leikataan.

Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen. Suomen pitää päästä hallituksen velkapolitiikasta kestäväen kasvun tielle. Talouden kasvu ja työpaikat ovat lopulta myös kestävin ratkaisu velkaantumiseen.

Edellä olevan perusteella ja Suomen perustuslain 43 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Pitääkö hallitus kiinni tavoitteestaan, että julkisten talouden alijäämä on enintään yhden prosentin vuonna 2027 ja jos pitää, miksi hallitus on esittänyt eduskunnalle julkisen talouden suunnitelman 2026-2029, jossa alijäämä on 3,3 prosenttia vuonna 2027 pysyen yli 3 prosentin tasolla aina vuosikymmenen loppuun saakka,

pitääkö hallitus kiinni tavoitteestaan, että julkisen talouden velkasuhde vakautetaan ja sen jälkeen käännetään ylivaalikautisessa tarkastelussa pysyvästi alenevalle uralle ja jos pitää, miksi hallitus esittää julkisen talouden suunnitelmassa 2026-2029, että velkasuhde nousee vuosittain ollen vuosikymmenen lopussa jo lähes 90 prosenttia,

pitääkö hallitus kiinni tavoitteestaan, että työllisyys vahvistuu 100 000 henkilöllä tällä hallituskaudella ja miten hallitus arvioi tavoitteensa realistisuutta todellisessa taloudessa ottaen huomioon, että työllisten määrä on vähentynyt noin 50 000 työllisellä hallituskauden aikana hallitus on kaksi vuotta seurannut toimeettomana talouden luisua,

minkä verran hallitus arvioi puoliväliriihessä tehtyjen veronalennusten lisäävän velkaantumista seuraavan hallituskauden vuonna 2028 ja seuraavan vaalikauden aikana, ja mihin perustuviin laskelmiin hallitus arvionsa pohjaa,

minkä verran hallitus arvioi Valtion Eläkerahaston menettävän tulevaisuudessa sijoitustuottoja vuosittain sen vuoksi, että hallitus eduskuntavaalivuoden velkaluvun kaunistelemiseksi siirtää valtion kassaan noin miljardi euroa eläkerahastosta,

miksi hallitus yhtäkkiä alue- ja kuntavaalien jälkeen muutti talouspolitiikkansa linjaa toteuttamalla velkarahalla veronalennuksia ilman, että olisi toteuttanut samalla vastaavia muita sopeutuksia,

miksi hallitus huomioi päättämiensä uusien veronalennusten yhteydessä niiden dynaamiset vaikutukset, mutta ei huomionnut tällaisia vaikutuksia silloin kuin se päätti muun muassa kotitalousvähennyksen leikkaamisesta, tuntuista arvonlisäveron korotuksista sekä muista tavallisten suomalaisten ostovoimaa heikentäneistä toimenpiteistä,

sisällyttääkö valtiovarainministeriö itsenäisenä ja riippumattomana talousennusteen tekijänä hallituksen arvioimat dynaamiset vaikutukset ennusteeseensa eli ovatko hallituksen arviot dynaamisista vaikutuksista riittävän varmoja ennusteessa huomioitavaksi,

minkä verran hallitus arvioi yhteisöveron yleisestä alentamisesta päätyvän vakiintuneiden suuryritysten tulosten vahvistamisen kautta päätyvän kasvaneena osingonjakona ulkomaisille sijoittajille ja miksi hallitus päätti toteuttaa erityisesti vanhoille vakaille suuryrityksille kohdistuvan yleisen yhteisöveron alentamisen sen sijaan, että olisi keventänyt yhteisöveroa esimerkiksi kohdennetummin uusiin T&K-investointeihin, kuten esimerkiksi Murron kasvutyöryhmä ehdotti,

mihin hallitus perustaa arvionsa, että veronalennusten painottaminen juuri kaikista suurituloisimmille ja suuryrityksille tavallisten palkansaajien sekä yksinyrittäjien, mikroyritysten sekä pk-yritysten sijaan vahvistaa parhaiten kasvua,

kuinka suureksi hallitus arvioi euromääräisesti valtion alijäämistä johtuvan lisävelkaantumisen hallituskauden 2023-2027 aikana ja minkä verran yksinomaan tästä pääministeri Orpon hallituskaudella otetusta lisävelasta joudutaan maksamaan korkomenoja vuosittain tulevaisuudessa,

onko hallituksen talouspolitiikalla enää minkäänlaista uskottavuutta ja

minä vuonna hallituksen mielestä on oikea aika lopettaa Suomen velaksi eläminen?

Helsingissä 20.05.2025

Antti Kaikkonen kesk

Muut allekirjoittajat nimenselvennyksineen: